
ABD İRAK ESKİ BÜYÜKELÇİSİ: ABD, İRAN OLMADAN İRAK'I ÇÖZEMEZ

05.05.2016

TimeTürk,04 Mayıs 2016

2005-2007 yılları arasında Irak büyükelçisi olan Zalmay Halilzad, ABDnin Irak meselesini çözmek için İrana ihtiyacı olduğunu söyledi.

Halilzad'ın Politico isimli yayın organında yayımlanan ABD'nin Irak'ta İran'a Neden İhtiyacı Var başlıklı yazısını TimeTürk okuyucuları için Türkçe'ye aktardık.

Irak konusunda İran ile ciddi bir biçimde diyaloga girmenin zamanı geldi. Bağdat'ta var olan kaos Şii lider Mukteda es Sadr takipçileri tarafından Parlamento binasını basması ile en üst seviyeye ulaştı. Bu kaos IŞİD'e karşı verilen mücadelenin önüne geçmiş, Irak ekonomisini zayıflatmış ve ülkenin dağılmasını hızlandırmıştır.

ABD, İran ve Irak'ın önde gelen Şii lideri Ayetullah Sistani arasında bir işbirliği tesis edilemezse, bu kriz Irak'ta ABD işgalinden sonra kurulmuş olan tüm siyasi sistemin çökmesine sebep olacaktır. Bu da neticede Irak'ın IŞİD ya da başka ABD karşıtı bir terörist' yapı tarafından işgaline zemin hazırlayacaktır.

Washington'un bunların önüne geçmesi için İran'ın yardımına ihtiyacı vardır. İran'ın en az ABD kadar ülkede istikrarın tesis edilmesine teşvik edilmesi gerekir ki hali hazırdaki durumda Irak'ta işler pek de lehine işlemiyor; şu anda Irak hükümetinde baskın halde bulunan ve İran destekli Şii partiler Irak halkının gözünde itibarını kaybetmiş durumda. Bu gruplar, Sünnilerden çok az destek alıyor ve Kürtler arasındaki durumları da eskiye nazaran bir hayli zayıf.

Son dokuz ay içerisinde Iraklı gençler, hükümetin kötü ekonomi politikalarını, güvenlik, idare ve hizmet zafiyetlerini eleştirmek üzere çok sayıda kitlesel gösteri düzenledi. Reform talebi ile sokaklara dökülen kitleler, hükümetten petrolden elde edilen milyarlarca doların nereye gittiğinin hesabını sordu.

Ülkenin köklü Şii partileri arasında yoğun çekişmeler yaşandı. Ülkenin en itibarlı Şii alimi Ayetullah

Sistani önceleri Abadi'nin başbakan olmasını desteklemiş olsa da artık reform talebi ile sokağa çıkan gençleri desteklediğini açık bir biçimde dile getirdi.

SADR'A GÜN DOĞRU

Sistani'nin gençlere yolsuzlukla mücadele ve hizmetlerin iyileştirilmesi yönünde destek vermesi ve Abadi'nin arkasından desteğini çekmesi Mukteda es Sadr'a reform paltosunu giyme fırsatını verdi. Sadr Irak İslam Konseyi lideri Ammar el Hakim, eski başbakan Nuri Maliki ve Bedir milisleri gibi Şii rakiplerine saldırarak reform hareketini sekülerlerin eline geçmesini engellemeye çalışıyor.

Abadi, siyasi partilerin desteğini almadan teknokrat kabineyi açıklayarak büyük bir kumar oynamış oldu. Tuhaf bir şekilde Sadr dışındaki parti liderlerinin çoğu Abadi'nin bu hareketini reddetti. Hakim ve Maliki bu durumu Abadi'yi saf dışı bırakmak için bir fırsat olarak görürken Sünniler ve Kürtler, teknokrat hükümetin kendilerini karar mekanizmasının dışarıda bırakacağından korktular.

Washington ve Tahran'ın Abadi'nin kalmasını istediklerini açık bir biçimde dile getirmeleri siyasi partiler arasında dalgalanmalara sebep oldu. ABD ve İran, Abadi'yi başbakan olarak görevde tutacak ve hükümet de teknokratlardan değil parti üyelerinden oluşacaktı. Sadr'ın bu hamleye karşı çıkmasının ardından taraftarları teknokrat bir hükümetin kurulması talebi ile meclisi bastı.

Eğer bu kriz çözülmezse Sadr geçici hükümet ilan edebilir ki bunun çok çeşitli sonuçları olacaktır. Irak güvenlik güçleri IŞİD ile mücadele etmeyi bırakıp başkentteki güç savaşlarına yönelecek ve Kürtlerin de Bağdat'tan bağımsız olarak kendi çıkarlarını gözetmeye çalışmalarına sebep olacaktır. Kürt bölgesi ya yeni bir konfederatif bir yapılanmaya giderek ya da tamamen bağımsızlıklarını ilan ederek Arap Irak'ından kendini ayırıştırması ihtimal dahilindedir.

ASKERİ DARBE İHTİMALİ

Diğer bir ihtimal de devam edegelen siyasi çıkmaz ve şiddetin tam da ortasında askeri darbe yaşanmasıdır. Asker kontrolünde bir geçici hükümetin kurulmasının da milislerin ve Sistani'nin sergileyecekleri tutuma göre sonuçları olacaktır. Eğer milisler ordunun darbe yapmasına karşı çıkarsa, ordu hükümet bir cephede IŞİD bir cephede milisler olmak üzere çift cepheli bir savaş yürütmek zorunda kalacaktır. İçerisinde farklı mensubiyetler barındıran bir ordunun böyle bir çatışmadan sağ çıkabilmesi şüphelidir. Askerlerin çoğu eski başbakan Maliki taraftarı iken geri kalan kısmı da Sadr destekçisidir.

Bir askeri darbenin sonra geçiş hkmetinin kurulmasını kolaylaştıracadı ve yeni bir siyasi yol çizilmesini sağlayacadı düşünülse de darbe yapılması ihtimal dahilinde görünmüyor. Çünkü askeri hükümet Sistani'nin ve milislerin desteğini alamayacaktır. İç işlerinde askeri bir yönetim IşİD'e karşı verilen mücadeleye ket vuracadı gibi Kürt ayrılıkılığını da alevlendirecektir.

UZLAşI HÜKÜMET

Hali hazırdaki durumda yapılacak en iyi Sadr'ın da desteklediği, Bağdat'ta istikrarı getirecek ve reform hedefi güden bir hükümetin kurulmasını sağlayacak biçimde, müzakere edilmiş bir uzlaşı hükümetidir.

Oluşturulacak koalisyon reformlar ve hatta yasal seçimler için makul bir zaman izelgesi sunmalıdır. İşte bu Sistani, ABD ve belki İran'ın destekleyeceği bir plan olacaktır.

İRAN, İSTİKRARSIZLIKTAN MEMNUN

Tüm bu değerlendirmelere karşın İran'ın Irak'taki istikrarsızlıktan memnun görünüyor. zerinde mutabakata varılmış bir çözümün kendi çıkarlarına aykırı olduğunu düşünüyor. Hkmetin Sadr tarafından üstlenilmesi İran'ın Irak'taki yakın müttefiklerini zayıflatmakla birlikte muhtemel bir askeri darbe de şiilerin kendi içlerindeki savaşı kızıştıracaktır.

UZLAşI HKMETİNİN GEREKLİLİKLERİ

Bahsi geçen şekilde bir uzlaşıya varılması için gerekli olan iki şey vardır: Sistani'nin onayı ve ABD ve İran arasında diyalog ve iç birliği.

Gerek Washington gerekse İran, Bağdat'taki siyasi krizi çözmek için acil çözüm bulmaya ve siyasi partiler ile başbakan arasında uzlaşıya çalışmalıdır. ABD-İran işbirliği, ABD'nin Irak'taki krizi yükselterek bölgedeki şii gücünü zayıflatmaya alışan Türkiye ve Suudi Arabistan ile müzakere etmesi ile ileri safhalara taşınmalıdır.

Ayetullah Sistani, ABD ve İran'ın birbirleriyle iç birliği yapıp Iraklı liderlerle yakınlaşmalarının mümkün olup olmadığını zaman içinde göreceğiz. Ancak yine de denemeye değer.

Irak'ta Şii lider Sadr'ın İran'a gittiği iddiasına açıklama

Irak'ta Ahrar Grubu, Sadr'ın İran'a gittiği iddialarına konusunda , "Bu ziyarete konusunda bilgimiz yok. Sadr'ın serisinin bir bölümü Irak'ta olduğu gibi bir bölümü da Beyrut ve Tahran'dadır." bilgisini verdi .

Kaynak/Source: